L. 90.

Alleg. X.

Sprawozdanie Wydziału krajowego

w przedmiocie budowy własnego domu dla krajowego zakładu położnic we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

W ubiegłej Sesyi sejmowéj przedłożyliśmy sprawozdanie w przedmiocie budowy własnego domu dla krajowego zakładu położnic we Lwowie.

Nad sprawozdaniem tem powziął wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 14. października 1874. uchwałę:

„Sejm odracza sprawę budowy domu dla krajowego zakładu położnic do następnéj Sesyi.“

Stosując się do tej uchwały, ponawiamy nasze zeszłoroczne sprawozdanie w tym przedmiocie, które opiewało następująco:

Na posiedzeniu z dnia 15. stycznia 1874 powziął wysoki Sejm uchwałę treści następującej:

„Sejm uznaje nagłą potrzebę zbudowania własnego domu na zakład położnic i wzywa Wydział krajowy, aby na przyszłej Sesyi sejmowej odpowiedni przedłożył projekt.“

Żeby temu poleceniu zadość uczynić, musieliśmy przedewszystkiem wydać niektóre przygotowawcze zarządzenia w własnym zakresie, które wysoki Sejm z powodu uznanej nagłości sprawy raczy uznać za usprawiedliwione. (§. 18. punkt 2. stat kraj.)

Zarządzenia te dotyczą:

a) zakupna placu na budowle,

b) programu budowy.

Dla uzasadnienia potrzeby i stosowności tych zarządzeń przytaczamy co następuje:

I.

Z pomiędzy kilku placów przedstawionych nam jako przydatne na bndowę zakładu, uznaliśmy grunta zwane „Wulka szpitalne“ a należące do pana Karola Höflicha jako najodpowiedniejsze a to ze względów administracyjnych i hygienicznych.

Grunta te graniczą w wschodnio-południowym kierunku z gruntami szpitala powszechnego i są tylko o 30 sążni od prawego skrzydła gmachu szpitalnego oddalone.

Z powodu tej bliskości nie będzie zatem trzeba urządzać dla zakładu położnic osobnej administracyi, kuchni, pralni, osobnego urządzenia do wyrabiania gazu i t. p. a takowy będzie mógł w tym względzie pozostać i nadal w dotychczasowem połączeniu z szpitalem powszechnym, co dla osiągnięcia pewnych oszczędności w wydatkach administracyjnych i gospodarczych nader jest pożądanem.

Topograficzne położenie tego gruntu jest także ze względów hygienicznych bardzo korzystnem. Grunt ten jest położony na stoku południowym, w około otaczają go pola i ogrody, które prawdopodobnie nigdy nie będą zabudowane, w zaciszu a nie przy ulicach uczęszczanych. Zakład będzie przeto miał światło słoneczne, powietrze i spokój.

Na mocy kontraktu zawartego dnia 15. czerwca b. r. zakupiliśmy przeto część tegoż gruntu w płaszczyźnie około 1.400 sążni kwadratowych za cenę 5.250 złr.

Dla tej realności utworzyliśmy osobne ciało tabularne i zaintabulowaliśmy zakład położnic jako właściciela.

II.

Uzyskawszy podstawę do budowy przez nabycie odpowiedniego placu, przystąpiliśmy do rozwiązania dalszego zadania, w jaki sposób budowę tę wykonać należy. Przy rozwiązaniu tego zadania mieliśmy na względzie cele i przeznaczenie zakładu, tudzież liczebny stan chorych, który na rozmiary budynku decydująco wpływa.

Celem i przeznaczeniem zakładu jest pielęgnowanie położnic i kobiet dotkniętych chorobami płciowemi, dalej dostarczanie potrzebnych materyałów naukowych dla szkoły akuszerek tudzież potrzebnych lokalności dla tejże szkoły, a w końcu tymczasowe utrzymywanie tych dzieci, których matki w zakładzie umarły lub z zakładu położnic do zakładu chorych przeniesione zostały, które to dzieci z powodu zwinięcia zakładu podrzutków na mocy uchwały sejmowej z dnia 28. listopada 1872 muszą być kosztem kraju utrzymywane.

Co do dziennego stanu chorych zauważamy, że przy załatwieniu tej kwestyi nie mogliśmy brać za podstawę zwykły średni, ale raczej maxymalny stan, aby z góry zaradzić potrzebie umieszczenia większej jak średniej ilości chorych, gdyż w miarę rozwoju zakładów leczniczych i humanitarnych pomnaża się konsekwentnie także frekwencya tychże zakładów.

Przy przyjęciu podobnego stanu chorych mieliśmy także na względzie potrzebę zapobieżenia wszelkiemu możliwemu przepełnieniu zakładu, by w ten sposób uchronić zakład od wybuchów zaraźliwych chorób.

Według dat statystycznych wynosi dzienny maksymalny stan chorych na oddziale położnic od 40 do 50, zaś na odddziale ginekologicznym (chorób kobiecych) od 20 do 30 osób.

Uwzględniając podobny stan, tudzież inne potrzeby jakiemi są: umieszczenie dzieci z mamkami, sale wykładowe dla uczennic szkoły akuszerek, mieszkania dla służby szpitalnej i t. p., a w ogóle uwzględniając, żeby rozmiary i urządzenie budynku nie tylko do tych potrzeb zastósowane były, ale żeby także wymogom hygieny szpitalnej i celom naukowym odpowiadały, wygotowaliśmy na podstawie poprzednio zasiągniętej w tej mierze opinii fachowo uzdolnionych mężów następujący program budowy, według którego zakład powinien obejmować:

1. pomieszczenie odpowiednie na 60 do 70 łóżek a w tej liczbie ogólnej
   a) jedną specyalną salę na 5 przynajmniej łóżek dla mamek z dziećmi;
   b) cztery pokoje, każdy o jednem łóżku czyli tak zwane separatki dla oddzielnie płacących;
   c) reszta liczby łóżek rozdzielone na pojedyncze sale, najmniej po 6 łóżek przeznaczone w połowie mniej więcej dla brzemiennych i położnic, tudzież dla oddziału ginekologicznego.
2. Salę porodową i operacyjną zarazem;
3. Salę wykładową dla akuszerek, mogącą pomieścić do 30 słuchaczek z przyległym pokojem na gabinet i kancelarję profesora, a zarazem prymaryusza zakładu;

4. mieszkanie dla akuszerki pierwszej;
5. mieszkanie dla akuszerki drugiej;
6. mieszkanie dla lekarza pomocniczego;
7. mieszkanie dla odźwiernego;
8. pokój do przyjmowania chorych;
9. łazienki i kuchenki w ilości odpowiedniej potrzebom sal i ich rozłożeniu;
10. Water-klosety wewnętrzne i wychodki ogólne;
11. magazyny;
12. schody i korytarze.

Pod względem wewnętrznego urządzenia i stosnnku jednych części składowych budynków do drugich, przyjęliśmy do programu tego następujące warunki:

a) na każde łóżko powinno przypadać 1000 do 1400 stóp kubicznych powietrza w salach;
b) okna powinny być wysokie, szerokie, z górną częścią otwieraną do góry i na dół dla wentylacyi;
c) korytarze winny być obszerne i opalane, z posadzkami cementowemi lub asfaltowemi;
d) ściany wewnątrz winny być malowane do połowy wysokości farbą olejną;
e) separatki winny stanowić odrębność w sobie zamkniętą ze wszystkiemi potrzebami;
f) sale brzemiennych o ile można, pomieszczone na dole;
g) sala porodowa i sala dla położnic w bliskości siebie i mogą być na piątrze;
h) w bliskości sali porodowej ma się znajdować winda;
i) sala wykładowa wraz z gabinetem profesora, również ile możności w bliskości sali porodowej umieszczone być winny;
k) sale dla położnic i chorób płciowych, podzielone być mają na dwa oddziały, dla położnic zdrowych i dla kobiet chorych. Oddziały te należy pomieścić w taki sposób, żeby na przypadek gorączki połogowej lub innej epidemii a w ogóle wedłng uznanej potrzeby, można było pewną część oddziału zupełnie od reszty zakładu odosobnić;
l) budynek cały winien być zaopatrzony wodą zimną i gorącą;
m) oświetlony gazem naftowym;
n) wentylacya wewnętrzna w salach;
o) ogrzanie piecami;
p) wychodki urządzić w sposób jak najdogodniejszy do czyszczenia i zarazem zapewniający jak największą czystość i porządek zewnętrzny.

Co do konstrukcyi budynku postawiliśmy w tymże programie ogólne warunki, żeby takowy składał się z fundamentów, z których część jako sutereny urządzone być powinny, dalej z parteru, jednego piętra i obszernego poddasza. Budynek cały żeby był silnie zmurowany a fundamenta w części z kamienia, w części zaś z cegły palonej.

Korytarze parterowe żeby były sklepione, posadzka zaś w korytarzach obu piątr również w magazynach i wychodkach cementowa.

Posadzki we wszystkich salach dębowe. Schody ogniotrwałe z kamienia ciosanego.

Strych, żeby był wyłożony posadzką z cegły palonej, zaś dach cały pokryty blachą cynkową a w końcu żeby cały budynek był jak najprostszych form architektonicznych i bez wszelkich kosztownych ortamentacyj.

Z przedstawienia tego raczy wys. Sejm przekonanie powziąć, że jakkolwiek przy wygotowaniu tego programu mieliśmy odpowiedny wzgląd na cele lecznicze i naukowe, tudzież na wymogi hygieny szpitalnej, wszelako nie spuszczaliśmy z oka także strony finansowej a szczególniej mieliśmy na względzie, żeby rozmiary tegoż budynku i urządzenie jego nieprzekroczyły w żadnym kierunku granic rzeczywistej potrzeby, któreby opodatkowanych nieusprawiedliwionemi nakładami obarczyć mogły.

W końcu zaznaczamy do programu, że według pisma c. k. Namiestnictwa z dnia 18. września 1874 do L. 44.447, c. k. krajowa Rada zdrowotna uznała takowy jako zupełnie odpowiedny wymogom sanitarno-policyjnym i naukowym

III.

Na podstawie tego programu zarządziliśmy wygotowanie szczegółowych planów i kosztorysów co do bubynku i urządzenia jego.

Plany te zostały przez nas oddział techniczny sprawdzone i jako zgodne z programem uznane.

Ceny przyjęte w kosztorysach uznano jako zgodne z cenami praktykowanemi we Lwowie.

W kosztorysie tym umieszczono wydatki w wysokości 10% od ogólnego kosztu budowy na roboty i koszta nieprzewidziane.

Nasz oddział techniczny oświadczył się za utrzymaniem preliminowanej kwoty, ponieważ przy każdej większej budowie, a szczególniej przy takiej jak szpitale — mimo wszelkich, chociaż by najstraszniejszych obliczeń naprzód poczynionych — znajdzie się zawsze wiele robót niespodziewanych.

Wydatek umieszczony w kosztorysie na koszta administracyi i prowadzenie robót, nie wymaga — jako nieuniknony — żadnego szczegółowego uzasadnienia.

W końcu zauważamy, że teraźniejszy oddział położnic, z wyjątkiem niektórych sprzętów i nieco zużytej już bielizny, nie ma żadnego inwentarza, jaki będzie potrzebnym do wewnętrznego urządzenia zakładu. Zachodzi przeto także niezbędna potrzeba sprawienia odpowiedniego inwentarza.

Koszta budowy i urządzenia zakładu będą wynosiły: a mianowicie:

a) Roboty kosztorysowe — kwotę	94.733	zł.	80 ct.
b) 10% od tejże kwoty na roboty i koszta nieprzewidziane — kwotę	9.473	„	38 „
c) koszta administracyjne i prowadzenie robót — kwotę . . .	7.500	„	— „
d) sprawienie inwentarza — kwotę	7.530	„	— „
razem kwotę . .	119.237	zł.	88 ct.

IV.

Wykonanie projektu tej budowy należałoby rozłożyć na lat dwa, mianowicie wyprowadzić w roku pierwszym budowę z fundamentów i pokryć dachem, w drugim roku dopełnić otynkowania wewnętrznego i zewnętrznego, oraz wewnętrznego urządzenia i w ogóle ukończenia całego zakładu.

Fundusze na ten cel należałoby rozdzielić na lat trzy z powodu, że należytość zupełna na budowę w dwóch latach dokonaną, dopiero po kollaudacyi a więc w trzecim roku do uiszczenia przypada.

Przeznaczyć więc należałoby rocznie kwotę 40.000 zł. stanowiących ogółem okrągłą sumę 120.000 zł. projektem umotywowaną.

Ponieważ budowa jeszcze w bieżącym roku rozpoczętą być może, przyzwolić należałoby na rok 1875 kredyt dodatkowy w kwocie 40.000 zł. a to z oszczędności w roku bieżącym niewątpliwych z rubryki kosztów leczenia.

V.

Wywiązując się z otrzymanego polecenia składamy zatem na stół wysokiej Izby projekty do budowy i urządzenia zakładu, a mianowicie:

1. Plany (10 sztuk);
2. Przedmiar i kosztorys;

3. Analizę cen;
4. Opisanie budowy, a w końcu;
5. Spis sprzętów potrzebnych do wewnętrznego urządzenia zakładu i wnosimy zarazem;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

A.

Upoważnia się Wydział krajowy do wykonania budowy i urządzenia własnego domu dla krajowego zakładu położnic we Lwowie według przedłożonych projektów z nakładem w wysokości do kwoty 119.237 zł. 88 ct. z funduszów krajowych.

B.

Udziela się Wydziałowi krajowemu w tym celu dodatkowego kredytu na rok 1875 w kwocie 40000 zł. w. a. z oszczędności roku 1875.

C.

Umieszcza się w budżecie na rok 1876 kwotę 40.000 zł. w. a.

D.

Wydział krajowy umieści na ten sam cel w preliminarzu do budżetu krajowego na rok 1877 kwotę 40.000 złr. w. a.

We Lwowie dnia 16. marca 1875.

Leon książe Sapieha w. r.
Marszałek krajowy

Sprawozdawca:
Maciej Zenon Serwatowski w. r.
Członek Wydziału krajowego.